Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a (granice i vize) i o izmjeni Odluke Vijeća 2004/512/EZ, Uredbe (EZ) br. 767/2008, Odluke Vijeća 2008/633/PUP, Uredbe (EU) 2016/399 i Uredbe (EU) 2017/2226

(COM(2017) 793 final – 2017/0351 (COD))

i o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a (policijska i pravosudna suradnja, azil i migracije)

(COM(2017) 794 final – 2017/0352 (COD))

(2018/C 283/07)

Izvjestiteljica: **Laure BATUT**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 18.1.2018.
	Europski parlament, 28.2.2018.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	25.4.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	23.5.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	535
Rezultat glasovanja	160/3/2
(za/protiv/suzdržani):	

1. **Zaključci i preporuke**

1.1. EGSO smatra korisnim i pozitivnim prijedlog Europske komisije čiji je cilj poboljšati interoperabilnost informacijskih sustava EU-a koji pokrivaju područje granica i viza te policijske i pravosudne suradnje, azila i imigracije.

1.2. EGSO smatra da ta interoperabilnost mora biti strateški cilj EU-a kako bi EU ostao otvoreno područje na kojem se jamče temeljna prava i mobilnost. EU i države članice obavezni su štititi život i sigurnost svih ljudskih bića; načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja trebalo bi se u potpunosti poštovati.

1.3. Za mjere za interoperabilnost bit će više razumijevanja ako se njima:

— u okviru migracijske strategije EU-a jamči ravnoteža između slobode i sigurnosti, uz poštovanje diobe vlasti;

— predmetnim osobama zajamče temeljna prava, osobito sigurnost njihovih osobnih podataka i privatnog života te pravo na pristup podacima i na njihovo ispravljanje i brisanje u razumnom roku i pristupačnim postupcima;

— ponovno potvrdi, i u svim provedbenim dokumentima, zahtjev za načelom tehničke zaštite podataka (eng. *protection by design*);

— ne stvaraju nove prepreke za normalno kretanje osoba i robe.

1.4. EGSO zahtijeva postupke i garancije u pogledu uporabe podataka za potrebe kaznenog progona kojima se:

— u tom području predviđa primjena europskog zakona koji pruža najveći stupanj zaštite (GDPR);

— omogućuje ubrzavanje postupka utvrđivanja države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu;

— predmetnim osobama jamči pravo na dvije sudske instance;

— maloljetnicima, osobito onima bez pratnje – neovisno o tome nalaze li se u nezakonitoj situaciji ili jesu li izloženi progonu ili su počinili kazneno djelo – zajamči pravo na dobivanje vize, na zaštitu i integraciju te ostvarivanje prava na zaborav u roku kraćem od onog za punoljetne osobe.

1.5. EGSO smatra da je potrebno ojačati postojeću pravnu osnovu informacijskih sustava te uzeti u obzir razvoj sustava za prikupljanje podataka. Preporučuje:

— jačanje sigurnosti postojećih baza podataka, kao i sigurnosti njihovih kanala komunikacije;

— evaluaciju učinka jačanja *a priori* kontrole na upravljanje rizicima;

— nadzor i trajnu evaluaciju arhitekture koje provode tijela za zaštitu podataka (EDPS); od odgovornih osoba zahtijeva godišnje podnošenje izvještaja tijelima koja donose odluke i Komisiji u pogledu sigurnosti elemenata interoperabilnosti te podnošenje izvješća svake dvije godine o učinku mjera na temeljna prava.

1.6. EGSO smatra da se ovaj projekt mora oslanjati na kompetentno osoblje te preporučuje:

— kvalitetne programe stručnog usavršavanja za predmetna tijela i djelatnike agencije eu-LiSA;

— strogu provjeru kompetencija djelatnika i kandidata za rad u toj agenciji.

1.7. EGSO izražava zabrinutost u pogledu financiranja novog sustava. Izuzetno je važno praćenje planiranja kako bi se izbjeglo odstupanje od proračuna te kako bi se projekt priveo kraju do 2029. godine.

1.8. EGSO preporučuje da se građane sve do kraja projekta obavještava o njegovom napretku te da se osobama koje podliježu kontrolama objasni njihova svrha. Smatra da treba predvidjeti mogućnost da se cijeli projekt obustavi ako zlouporaba u njegovom funkcioniranju bude ugrozila slobodu i temeljna prava.

2. **Uvod**

2.1. U međunarodnom kontekstu 2017. godine, koji se smatra nestabilnim na geopolitičkom planu kao i na području unutarnje sigurnosti država članica, Vijeće je više puta zatražilo od Komisije da osigura sredstva za pronalazak osoba koje se smatraju „rizičnima" i koje su već pod promatranjem i pratnjom u jednoj od država članica. Za sigurnost Unije moglo bi biti od presudne važnosti da se prate njihovi prelasci preko granica te njihova putovanja i kretanja u Europi.

2.2. U rezoluciji od 6. srpnja 2016. Europski parlament pozvao je Europsku komisiju da osigura potrebna jamstva u području zaštite podataka.

2.3. Predmetni dokumenti u skladu su s ciljem „Očuvanja i jačanja schengenskog područja" ([1]). Unija već raspolaže nizom propisa i digitalnih informacijskih službi u područjima povezanima s kontrolom prelaska granica ljudi i robe.

2.4. Napomena:

— **SIS: Schengenski informacijski sustav**, jedan od najstarijih mehanizama, naknadno revidiran, kojim se upravlja velikim rasponom upozorenja koja se odnose na ljude i robu;

([1]) COM(2017) 570 final.

— **Eurodac: Europski sustav za usporedbu otisaka prstiju** podnositelja zahtjeva za azil i državljana trećih zemalja u nezakonitoj situaciji na granicama i u državama članicama te za određivanje države članice odgovorne za zahtjeve (EGSO 2016-02981, izvjestitelj: g. Moreno Díaz) ([2]);

— **VIS: Vizni informacijski sustav** (Zakonik o vizama) kojim su uređene vize za kratkotrajni boravak (EGSO 2014-02932, izvjestitelji: g. Pezzini i g. Pariza Castaños) ([3]);

— **EES: Sustav ulaska/izlaska** za koji se trenutno čeka odluka, a koji bi trebao elektronički upravljati podacima o putovnicama i datumima ulaska/izlaska državljana trećih zemalja koji posjećuju schengenski prostor (EGSO 2016-03098 SOC/544, izvjestitelj: g. Pîrvulescu) ([4]);

— **ETIAS: Europski sustav za informacije o putovanjima i njihovu odobrenju** za koji se trenutno čeka odluka, a koji bi trebao biti golem automatizirani sustav pohrane i ex ante provjere podataka o državljanima trećih zemalja oslobođenih viza za kretanje u schengenskom prostoru (EGSO 2016-06889 SOC/556, izvjestitelj: g. Simons) ([5]);

— **ECRIS-TCN: Europski sustav razmjene podataka o državljanima trećih zemalja u pogledu Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije**, koji je predložila Komisija, odnosno digitalni sustav razmjene informacija o sudskim odlukama koje su već donijeli nacionalni sudovi.

2.5. Sredstva koja trenutačno stoje na raspolaganju određenom ovlaštenom tijelu možemo zamisliti kao pametni telefon s raznim, međusobno odvojenim aplikacijama koje daju svaka „svoje" informacije.

2.6. Svi ti sustavi, osim SIS-a, usmjereni su na **upravljanje državljanima trećih zemalja**. Postoji šest komplementarnih i decentraliziranih sustava. Konačni zbroj traženih informacija čine različiti odgovori koje iz različitih baza dobivaju istražne službe, ovisno o ovlastima pristupa koje imaju.

2.7. Komisija nastoji odgovoriti na sljedeće pitanje:

— Kojom metodom, bez promjene već usvojenih struktura te uz očuvanje njihove komplementarnosti, uskladiti sve baze podataka u istom trenutku kako bi na određenom graničnom prijelazu za ulazak u Europu i samo jednom pretragom sustava svi već prikupljeni podaci u postojećim bazama podataka bili usmjereni nadzornom tijelu ovlaštenom da ih traži, a sve uz poštovanje propisa o zaštiti podataka i temeljnih prava?

2.8. U predmetnim prijedlozima Europska komisija:

2.8.1. želi uvesti dodatne mogućnosti koje bi nudio pristup bazama podataka Europola i Interpola, koji već surađuju s europskim nadzornim tijelima;

2.8.2. želi „sinkronizirati" traženje informacija kako bi se skratilo vrijeme odgovora kada je riječ o dosjeima migranata te ubrzala reakcija u slučaju sigurnosnih pitanja. Stoga predlaže osnivanje novih subjekata koji bi omogućili simbiotsko funkcioniranje postojećih baza podataka.

2.9. **Ciljevi su Komisije što bolje rješavanje propusta u različitim sustavima; poboljšanje** upravljanja vanjskim granicama schengenskog prostora; doprinos unutarnjoj sigurnosti Unije; ovladavanje prijevarama povezanima s identitetom, rješavanje slučajeva višestrukog identiteta; pronalazak sumnjivih ili već osuđenih osoba i provjera njihova identiteta u schengenskom prostoru.

2.10. Da se opet poslužimo slikom pametnog telefona: ovlašteno tijelo ne samo da bi imalo na raspolaganju brojne aplikacije već bi također moglo istodobno i u okviru istog pretraživanja upotrebom pristupnih kodova prikupljati podatke pohranjene na svim svojim medijima: osobnom računalu, mobilnom telefonu, telefonu, tabletu, džepnom računalu itd.

([2]) SL C 34, 2.2.2017., str. 144.
([3]) SL C 458, 19.12.2014., str. 36.
([4]) SL C 487, 28.12.2016., str. 66.
([5]) SL C 246, 28.7.2017., str. 28.

3. **Kako sustav funkcionira**

3.1. Komisija je pokrenula savjetovanja i okupila skupinu stručnjaka na visokoj razini ([6]) o informacijskim sustavima i interoperabilnosti, koje su imenovale države članice, zemlje članice schengenskog prostora, europske agencije kao što su eu-LISA ([7]) i FRA ([8]), pod koordinacijom Glavne uprave za migracije i unutarnje poslove (HOME).

Metoda: međusobna povezanost ili interoperabilnost?

3.1.1. **Međusobna povezanost** informacijskih sustava mogućnost je njihova međusobnog povezivanja na način da podatke jednog sustava može automatski pregledavati drugi sustav.

3.1.2. **Interoperabilnost** ([9]) je mogućnost da različiti sustavi komuniciraju, razmjenjuju podatke i upotrebljavaju razmijenjene informacije, uz poštovanje ovlasti za pristup sustavima.

3.2. *Odabir interoperabilnosti*

3.2.1. Komisija smatra da se time ne mijenja stečevina postojećih struktura i nadležnosti i da će podaci ostati izolirani. Unatoč većem potencijalu za razmjenu podataka ta bi opcija mogla predstavljati prednost u pogledu sigurnosti za sustave i podatke koji, naravno, neće biti dostupni putem interneta. Predmetni dokumenti u velikoj su mjeri slični i obrađuju:

— interoperabilnost informacijskih sustava koji se odnose na granice i vize (COM(2017) 793)

— suradnju policije i pravosuđa te azil i migracije (COM(2017) 794).

3.3. *Novi alati*

3.3.1. Za funkcioniranje u opciji interoperabilnosti šest baza podataka morat će se nadopuniti četirima novim alatima radi bržeg rada i uz samo jedno pretraživanje sustava, pri čemu pretraživanje pokreću ovlaštene osobe.

3.4. *Europski portal za pretraživanje (ESP)*

3.4.1. Ovlašteno nadležno tijelo (krajnji korisnik) trebalo bi imati jedinstveni pristup cijelom sustavu. Umjesto šest pretraživanja pokretalo bi se samo jedno (policija, carina itd.), čime bi istodobno pretraživalo više baza u potrazi za potrebnim podacima, a nijedan od tih podataka ne bi pohranjivalo. Ako ti podaci postoje, sustav će ih naći. Ako postoji sumnja o zločinu ili terorističkoj aktivnosti, prva pretraga za osobu nad kojom se provodi nadzor možda neće donijeti rezultate (nepostojanje podataka, eng. *no-hit*), ali ako se podatak podudara s drugim podatkom (postojanje podataka, eng. *hit*) koji postoji u bazama kao što su SIS, EES ili ETIAS, to može dovesti do detaljnijeg pretraživanja i do istrage.

3.5. *Zajednički BMS (usluga uspoređivanja biometrijskih uzoraka, eng. shared biometric matching service)*

3.5.1. Zajednički BMS (usluga uspoređivanja biometrijskih uzoraka, eng. shared biometric matching service) Ova zajednička platforma za pronalaženje podudarnosti omogućit će istodobno pretraživanje i usporedbu matematiziranih biometrijskih podataka, digitalnih otisaka prstiju i identifikacijskih fotografija iz različitih baza, kao što su SIS, Eurodac, VIS, *EES* ([10]), *ECRIS*, ali ne i *ETIAS*; njihovi će podaci morati biti kompatibilni.

3.5.2. Matematizirani podaci neće se čuvati u izvornom obliku.

3.6. *CIR (zajednički repozitorij podataka o identitetu, eng. Common Identity Repository)*

3.6.1. Zajednički repozitorij podataka o identitetu okupljat će podatke o biografskom i biometrijskom identitetu nadziranih državljana trećih zemalja, na granici ili u državama članicama (schengenskog prostora). Pretraživanje će ubrzati oznaka o pronađenom rezultatu u različitim bazama. Pod odgovornošću i uz sredstva sigurnosti agencije eu-LISA, ti će se podaci čuvati na način da se istodobno može pristupiti samo jednom alfanumeričkom retku. Svrha CIR-a, koji je razvijen iz sustava EES i ETIAS, ne bi smjela biti udvostručenje podataka. Repozitorij bi također mogao služiti za pretraživanja u građanskim pitanjima.

([6]) GU Home, jedinica B/3; Odluka Komisije C/2016/3780 od 17. lipnja 2016.; http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?Lang=ENhttp://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?Lang=EN

([7]) Europska agencija za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde.

([8]) FRA: Agencija EU-a za temeljna prava.

([9]) COM(2016) 205 final, komunikacija Komisije „Jači i pametniji informacijski sustavi za granice i sigurnost”.

([10]) Kosa slova upućuju na to da tekstovi koji se odnose na ta tijela još uvijek nisu usvojeni.

3.7. *MID (detektor višestrukih identiteta, eng. Multiple-Identity Detector)*

3.7.1. Njegova će uloga biti provjera točnog identiteta osoba u dobroj vjeri te suzbijanje prijevara povezanih s identitetom, uz pomoć istovremenog pretraživanja u svim bazama. Takvim se alatom, koji bi trebao spriječiti zlouporabu identiteta, još nije služila nijedna administracija.

3.8. *Uloga agencije eu-LISA* ([11])

3.8.1. Zadaća Agencije, osnovane 2011., jest olakšati politike EU-a u području pravosuđa, sigurnosti i slobode. Osnovana je u Tallinnu (Estonija) i već osigurava razmjenu informacija između različitih tijela kaznenog progona država članica te neprekidan rad opsežnih informacijskih sustava i slobodu kretanja osoba u schengenskom prostoru.

3.8.2. Radi na projektu „Smart Borders" (pametne granice) i u novoj će arhitekturi razmjene podataka njezina uloga biti pohranjivanje elemenata koji se odnose na osobe, tijela vlasti, istrage i istražitelje. Nadzirat će ovlasti podnositelja zahtjeva i jamčiti sigurnost podataka, uključujući i u slučaju „incidenta" (članak 44., Prijedlog uredbe 2017/793 i Prijedlog uredbe 2017/794).

3.8.3. **Upotreba UMF-a (univerzalni format poruka, eng. *Universal Message Format*)**, koji tek treba uspostaviti, trebala bi olakšati rad s novim sustavima, koji će biti obavezni, jer će se time države članice koje još nemaju sučelja obvezati da ih izgrade, a nameće se i uvođenje privremenog sustava prevođenja s jednog jezika na drugi.

3.9. *Zaštita osobnih podataka (članci 8. i 7. Povelje):*

3.9.1. Prijedlog uredbe priznaje mogućnost sigurnosnih incidenata. Države članice i njihovi sustavi podataka moraju u prvom redu poštovati načela zaštite podataka predviđena dokumentima, Ugovorom, Poveljom o temeljnim pravima i Uredbom GDPR ([12]) koja će stupiti na snagu 25. svibnja 2018.

4. **Rasprava**

4.1. *Dodana vrijednost interoperabilnosti u demokraciji*

4.1.1. EU-u je potrebna regulacija i istražna sredstva koja ga štite od kriminala. Interoperabilnost informacijskih sustava predstavlja priliku da se naglasi prvenstvo vladavine prava i zaštite ljudskih prava.

4.1.2. *EES* i *ETIAS*, u kombinaciji s BMS-om i CIR-om, omogućit će nadzor prelaska granica sumnjivih osoba, kao i pohranu njihovih podataka. Međutim, mogućnost „pristupa tijela kaznenog progona informacijskim sustavima [putem BMS-a] izvan područja kaznenog progona na razini EU-a" (članak 17. CIR-a, Prijedlog uredbe COM(2017) 794 i Prijedlog uredbe COM(2017) 793) ne može biti u skladu s ciljevima navedenima kao osnova za predmetne prijedloge. Odbor (članak 300. stavak 4. UFEU-a) u ovom kontekstu mora podsjetiti na načelo proporcionalnosti i traži od Komisije da izbjegne sve scenarije u stilu „velikog brata" ([13]) i spriječi postavljanje prepreka slobodnom kretanju građana Europe (članak 3. UEU-a).

4.1.3. Predloženi model prikupljanja i upotrebe osobnih podataka dobivenih na granici i na području Unije prilikom nadzora kretanja i zadržanih dokumenata predstavljen je kao zatvoren, dostupan samo ovlaštenim osobama te za sigurnosne svrhe i za potrebe upravljanja i kao sredstvo za postizanje veće fluidnosti u postupcima.

4.1.4. Odbor propituje tu zatvorenost: nedostaci će i dalje postojati, a devetogodišnja konstrukcija oslanja se na „temelje" koji još uvijek ne postoje, kao što su baze EES ili ETIAS ili nacionalna sučelja. Tehnološki kontekst neprestano se mijenja, projekt se nužno temelji na stanju tehnike, a nije predviđen proračun za upravljanje zastarijevanjem tehnologije do kojeg će doći u određenim digitalnim sektorima.

([11]) Uredba (EU) br. 1077/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde.

([12]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka). Mišljenje EGSO-a: SL C 229, 31.7.2012., str. 90–97. i SL C 345, 13.10.2017., str. 138.

([13]) Iz knjige „1984.", George Orwell.

4.1.5. Nadalje, u okviru projekta trebao se uzeti u obzir brzi razvoj upotrebe takozvanih algoritama umjetne inteligencije, istodobno kao sredstva za kontrolu sustava i kao sigurnosnog ključa koji se povjerava tijelima koja donose odluke kako bi se zajamčila demokratska upotreba arhitekture.

4.1.6. U Prijedlogu se razlaže sustav za subjekte koji djeluju u dobroj vjeri i koji se pridržavaju zakona. Činjenica da njime upravljaju ljudi umiruje, ali to može biti i slabost. Odbor predlaže da se doda članak kojim se predviđaju „diferencijalni prekidači" za slučaj političke krize i/ili krize „u upravljanju" jer bi problem u jednoj bazi mogao predstavljati opasnost za sustav u cjelini ([14]). Širenje UMF-a moglo bi dovesti do njegove upotrebe na međunarodnoj razini, što bi bilo vrlo pozitivno, ali i izuzetno rizično za zaštitu podataka. Ovlaštena tijela imati će veliku odgovornost. Ti aspekti nisu obrađeni u predmetnim dokumentima.

4.2. *Zaštita temeljnih prava*

4.2.1. Temeljna su prava apsolutna; ograničenja su moguća samo ako su potrebna i ako zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija te ako se njihova bit poštuje (članak 8. i članak 52. stavak 1. Povelje o temeljnim pravima). Odbor se pita kako je moguće procijeniti proporcionalnost mjera nadzora kad su posrijedi migranti koji bježe od progona i traže azil u EU-u. (COM(2017) 794 final, Obrazloženje – Temeljna prava). Traženje sumnjivih osoba radi sprečavanja kaznenih djela, osobito terorističkih, **ne smije naše demokratske sustave dovesti do načela prema kojem se unaprijed pretpostavlja da će kazneno djelo biti počinjeno**; „aktivnosti" koje remete javni poredak moraju se razlučivati od „mišljenja".

4.2.2. Uvažavanjem prava iz Povelje svim osobama mora se osigurati ravnoteža između sigurnosti i slobode, bez koje demokracija ne može opstati. Odbor smatra da je ta ravnoteža od presudne važnosti te da bi ona trebala biti trajni cilj kojem trebaju težiti sva tijela, uključujući i nadzorna tijela i na nacionalnoj i na europskoj razini.

4.2.3. Trag svih tijela koja sudjeluju u pretraživanju, kao i s time povezani metapodaci, sačuvat će se u sustavu. I samim ovlaštenim tijelima mora se osigurati poštovanje njihovih temeljnih prava u pogledu stvorenih podataka, osobito po pitanju njihove sigurnosti i privatnog života u slučaju neovlaštenog upada u strukturu i zlouporabe podataka od trenutka unosa do trenutka njihova brisanja.

4.3. *Zaštita podataka*

4.3.1. U prijedlozima se priznaje načelo tehničke zaštite podataka i integrirane zaštite podataka iako se u obrazloženju podsjeća na to da prema Sudu Europske unije zaštita podataka nije apsolutno pravo. Odbor priznaje prednosti preventivnih mjera kojima se jamči sigurnost, mjera borbe protiv lažnih identiteta i jamčenja prava na azil. Međutim, želi istaknuti ograničenja matematizacije i anonimizacije podataka: osobama o čijim je podacima riječ ti će podaci kasnije možda biti potrebni.

4.3.2. Također ističe da su biometrijski i biološki podaci osobito važni određenim poduzećima, a i za borbu protiv kriminaliteta. Kibersigurnost jednako je važna kao i fizička sigurnost, a u prijedlozima se nedovoljno spominje. Sačuvani podaci pohranjivat će se na samo jednom fizičkom mjestu; iako je ono zaštićeno, može postati izloženo.

4.3.3. EGSO podsjeća na to da su institucije i tijela EU-a dužni, kad su posrijedi zaštita podataka i pravo na brisanje (pravo na zaborav), poštovati Uredbu (EZ) br. 45/2001, koja pruža slabiju zaštitu nego GDPR ([15]) iz 2016. (Uredba koja stupa na snagu u svibnju 2018.), a koju moraju poštovati države članice. Odbor naglašava složenost primjene tog prava i izražava zabrinutost da putnici, migranti i podnositelji zahtjeva za azil nisu u stanju pobrinuti se za njegovo poštovanje:

1. zaštita osobnih podataka mora biti potvrđena za sve postojeće baze, nacionalne i europske, kako bi cjelokupni sustav bio zaštićen;

2. ta je zaštita od temeljne važnosti kako bi građani prihvatili tu ogromnu mrežu nadzora kojom su obuhvaćeni.

4.3.4. U prijedlozima se ne iznosi jasno trajanje čuvanja podataka koje prikupljaju ovlaštena tijela. Spominje se postupak za ostvarivanje prava na ispravljanje i/ili brisanje koji se odvija između države u kojoj je podnesen zahtjev i odgovorne države, ali nisu utvrđeni rokovi za čuvanje podataka (članak 47. Prijedlogâ). Odbor preporučuje da se utvrdi taj rok i da on bude kraći za maloljetnike (Povelja, članak 24.), osim u slučaju terorizma, kako bi mogli iskoristiti mogućnosti integracije.

([14]) CEPD, Prilog Konačnom izvješću stručne skupine na visokoj razini, svibanj 2017.
([15]) GDPR – Opća uredba o zaštiti podataka (Uredba (EU) 2016/679).

4.4. *Upravljanje i obveza polaganja računa*

4.4.1. Međunarodne baze ne podliježu istim pravilima kao i europski informacijski sustavi. Uvođenje jedinstvenog oblika pristupa, koji bi se mogao proširiti na međunarodnu razinu, samo je tehnički element kojim se neće ujednačiti propisi, čak i ako Interpol svakako mora poštovati članak 17. Pakta UN-a ([16]). Osim toga, za izdavanje ovlasti i dalje će biti zadužene države članice. EGSO smatra da se u prijedlozima treba pozabaviti tim pitanjem.

4.4.2. Samo jedan upit bit će dovoljan da usklađene europske baze daju svoj odgovor. EGSO naglašava da će stvorena birokracija biti i više nego proporcionalna postignutoj brzini. Upravljanje će osigurati Komisija u okviru nadzornog postupka s državama članicama. Veza će biti agencija eu-LISA, zadužena prije svega za uspostavu postupaka prikupljanja informacija o funkcioniranju interoperabilnosti; dobivat će informacije od država članica i od Europola te će Vijeću, Europskom parlamentu i Komisiji svake četiri godine podnositi izvješće o tehničkoj evaluaciji, a Komisija će godinu dana kasnije podnositi opće izvješće (članak 68. Prijedlogâ). Odbor te vremenske razmake smatra predugačkima. Procjena sigurnosti komponenata interoperabilnosti (članak 68. stavak 5. točka (d)) trebala bi se provoditi najmanje jednom godišnje, a procjena učinka na temeljna prava najmanje svake dvije godine (isti stavak, točka (b)).

4.4.3. Odbor izražava žaljenje što se suštinskim pitanjima, kao što su pitanja navedena u prijedlozima, bave europske agencije čiji su postupak zapošljavanja i način funkcioniranja često nejasni mnogim građanima. Smatra da treba udružiti dobre prakse i zatražiti mišljenje svih neovisnih nadzornih tijela za upotrebu podataka (EDPS) i drugih agencija kao što su FRA i ENISA.

4.4.4. Uspostava svih ovih novih struktura i postupaka provodit će se delegiranim aktima i provedbenim aktima Komisije. Odbor bi želio da poštovanje temeljnih prava i zaštita osobnih podataka ostanu navedeni u svim tim aktima, uz pristup usmjeren na bolji prihvat osoba na granicama. EGSO preporučuje da se europske građane sve do kraja projekta obavještava o njegovim fazama te da se osobama koje podliježu kontrolama objasni njihova svrha.

5. **Stručna obuka potrebna nadzornim tijelima u cijeloj Uniji**

5.1. Odbor smatra da će u prvom razdoblju (nakon 2021.) biti potrebne brojne stručne obuke, protivno mišljenju koje je Komisija iznijela u sažetku analize učinka (C). Komisija navodi iznos od 76 milijuna eura godišnje. Prelazak na nove postupke uvijek zahtijeva usklađivanja. Ovdje je riječ o svim granicama Unije i o nacionalnim sustavima. Neke države članice još uvijek nemaju kompatibilne sustave i morat će uložiti znatan napor i uvesti sučelja koja će ih osposobiti za sudjelovanje. Kako bi interoperabilnost funkcionirala, moraju se ukloniti razlike među državama članicama.

5.2. Stručna obuka na području upotrebe podataka i UMF-a bit će od temeljne važnosti. Odbor predlaže da se u suradnji s CEPOL-om ([17]), Frontexom, Europolom itd. organizira zajednički centar za stručnu obuku za ovlaštena tijela, uključujući agenciju eu-LISA, kompetencije čijih bi se članova trebale strogo provjeravati. Alat kao što je MID još uvijek nigdje ne postoji.

5.3. Ako bude uspješan, postat će važan. Nova će arhitektura zahtijevati kvalitetnije podatke. Kako bi sve bilo na visini očekivanja projekta, sve države članice moraju sudjelovati na jednakoj razini, bez čega će nedostaci biti veći nego prije. U tom će slučaju prava na azil i na pristup međunarodnoj zaštiti biti oslabljena (članci 18. i 19. Povelje).

6. **Financiranje**

6.1. Cijela predložena arhitektura počiva na određenim pretpostavkama: usvajanje sustava *EES*, *ETIAS* i *UMF* od strane tijela koje donose odluke, ispravno funkcioniranje sustava *MID* i sigurnost sustava *CIR*. Hoće li dva tijela, EDPS i agencija eu-LISA, a možda i agencija ENISA, imati dovoljno ljudskih i financijskih resursa? Komisija predlaže sufinanciranje EU-a i država članica. Odbor primjećuje da se u okviru „semestra" još uvijek primjenjuju proračuni sa strogim mjerama štednje i da se sadašnja upotreba postojećih baza (SIS, VIS, Prüm, *EES*) mora dodatno poboljšati radi poštovanja zakonskih zahtjeva (izvješće skupine stručnjaka).

([16]) Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, UN: „Članak 17. 1. Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom ili nezakonitom miješanju u njegov privatni život, obitelj ili dopisivanje ni nezakonitim povredama njegove časti ili ugleda. 2. Svatko ima pravo na pravnu zaštitu protiv takvog miješanja ili napada."

([17]) CEPOL – Agencija Europske unije za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (Budimpešta, Mađarska).

6.2. EGSO se pita kakve će proračunske implikacije imati Brexit, premda Ujedinjena Kraljevina nije u schengenskom sustavu, te u općenitijem smislu otvara pitanje složenosti upravljanja operabilnošću u budućnosti u europskim zemljama koje se ne koriste SIS-om, ali sudjeluju u drugim bazama podataka kao što je Eurodac.

6.3. Za to je predviđen ISF, Fond za unutarnju sigurnost i granice. Početak rada predviđen je za 2023. Odbor se pita je li pet godina dovoljno za smanjivanje razlika u Europi i za osiguravanje uvjeta za uspjeh. Predviđen je proračun od 424,7 milijuna eura za razdoblje od devet godina (2019. – 2027.). Unija (ISF) i države članice morat će pokriti taj iznos. Države članice moraju se pobrinuti za to da postojeći sustavi ispravno funkcioniraju s novom informatičkom arhitekturom. Odbor smatra da bi ponovni rast trebao poslužiti kao temelj za provedbu tih ulaganja.

Bruxelles, 23. svibnja 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER